

Samråd inför ansökan om tillstånd enligt 7
kap. 28a § miljöbalken
för ombyggnation och spänningshöjning av
befintlig kraftledning inom Natura 2000-
område Hagge 7:6 (SE0620310)

Sweco Sverige AB	RegNo 556767-9849
Uppdrag	LL1_L15 N/A
Uppdragsnummer	30073262
Kund	Västerbergslagens Elnät AB
Upprättad av	Frida Tiger
Datum	2024-04-15
Ver	1
Dokumentreferens	Samrådshandling_Tillståndsansökan Natura 2000

Innehållsförteckning

1.	Sökande	4
2.	Saken	5
3.	Bakgrund till ansökan	6
3.1	Avgränsning	6
4.	Beskrivning av verksamheten	7
5.	Miljökonsekvenser	9
	Utpekade värden för Hagge	9
	Påverkan	10
	Skadebegränsanden åtgärder	10
	Slutsatser	10
	Innehåll i MKB	11
	Referenser	11
6.	Bilagor	12

1. Sökande

Huvudman: Västerbergslagens elnät AB
Organisationsnummer: 556565–6864
Kontaktperson: Per Nagy
Adress: Svetsarevägen 4, 771 42 Ludvika
Telefon: 0240-876 41
E-postadress: per.nagy@vbelnat.se

Västerbergslagens Elnät AB (Sökanden) bedriver elnätsverksamhet i Ludvika, Smedjebacken och Fagersta kommuner. Elnätet är indelat i lokalnät och regionnät och omfattar spänningsnivåerna 0,4–150 kV.

Västerbergslagens Elnät AB investerar årligen i att bygga om elnätet för att det ska bli mer motståndskraftigt mot väder och vind, samt moderniserar genom att bygga in ny teknik för bättre övervakning och styrning av elnätet. Elnätet behöver också anpassas för att kunna ansluta en växande andel förnybara energikällor, elfordon och ny elintensiv industri. Företaget arbetar aktivt för en hållbar samhällsutveckling genom att ligga i framkant gällande innovation och utveckling och sätta standarden för framtidens energilösningar.

2. Saken

Denna samrådshandling utgör underlag för avgränsning inför miljökonsekvensbeskrivning (MKB) avseende tillståndsprövning av Natura 2000. Ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för ombyggnation och spänningshöjning av befintlig kraftledning inom Natura 2000-område Hagge 7:6 (SE0620310), se Bilaga 1. Berörd fastighet är Hagge 7:6. Delvis berörs även ytterligare en ledning som tangerar fastigheten Östra Lernbo 1:1 Smedjebackens kommun. Denna ledning planeras att ändras och byggas i ny sträckning, ledningen L15 mellan stationerna Lernbo och Morgårdshammar i Smedjebacken kommun.

Samrådsunderlaget, bygger bland annat på uppgifter som tagits fram under arbetet med att ansöka om nätkoncession för linje i projektet för ombyggnation samt spänningshöjning av ledning mellan stationerna Lernbo och Grängesberg och ledningen mellan Lernbo och Morgårdshammar.

Ledningen, LL1, utgör en reservmatningsledning som vanligtvis är utan last men behövs för att snabbt förändra driftläge vid ett avbrott. Spänningshöjningen utgör ett viktigt steg i Sökandens arbete med att spänningshöja det befintliga elnätet och stärka leveranssäkerheten i området. Dalarnas län

Ett inledande samråd, för tillstånd enligt 7 kap 28a, hölls med Länsstyrelsen 24-05-22 och i samband med detta diskuterades även lämplig avgränsning av samrådsrets.

Sweco Sverige arbetar med tillstånd och koncessionsansökan på uppdrag av Västerbergslagens Elnät AB (Sökanden).

3. Bakgrund till ansökan

I samband med att Sökanden avser att genomföra ombyggnation och spänningshöjning av en befintlig, LL1, kraftledning till 130 kV i luftledningsutförande mellan station Lernbo och Grängesberg kommer åtgärder inom Natura 2000-området Hagge att krävas.

Den valda dragningen innebär att Natura 2000-området Hagge kommer att påverkas varpå ansökan om tillstånd för åtgärder inom Natura 2000-området aktualiserats. Genom att använda befintlig ledningsgata parallellt med en befintlig 145 kV ledning innebär detta den kortaste sträckningen och minst areal i anspråk. Inga andra alternativ har studerats. I dagsläget är ansökan med tillhörande MKB om nätkoncession för linje (tillstånd) inlämnad till Energimarknadsinspektionen för båda nämnda ledningar.

För ledningen, L15, Lernbo - Morgårdshammar, har intrång i Natura 2000-området undvikits men utpekade arter för området finns även utanför det utpekade området.

Kopparfors Fastigheter AB är ägare av fastigheten Hagge 7:6, fastigheten Östra Lernbo 1:1 är privatägd. I samband med koncessionsansökan har samråd hållits och berörda fastighetsägare är informerade.

3.1 Avgränsning

Ansökan omfattar de åtgärder som är nödvändiga för att få ledningen uppförd och i drift. Förslag på skötselåtgärder i drift kommer ges, men skötselåtgärder under driftskedet omfattas inte av ansökan utan hanteras i separata samråd med Länsstyrelsen när det är aktuellt.

Ansökan om tillstånd för åtgärder inom Natura 2000-området avser endast den utpekade arten väddnätfjäril. Ansökan är avgränsad till att omfatta åtgärder inom, och vid behov även i direkt anslutning till Natura 2000-området, och som riskerar att påverka väddnätfjäril och viktiga biotoper för arten inom Natura 2000-området.

Sökanden har kännedom om att väddnätfjärilen finns även utanför Natura 2000-området. Även arten brun gräsfjäril som är fridlyst och skyddad förekommer inom och utanför Natura 2000-området. Det kommer därför att utföras ett artskyddssamråd med Länsstyrelsen för hantering av artskyddsfrågan för brun gräsfjäril och för förekomsten av väddnätfjäril utanför Natura 2000-området. I artskyddssamrådet kommer sökanden tydligt redovisa de skyddsåtgärder som planeras.

Aktuell tillståndsansökan för Natura 2000 och artskyddssamrådet avses att samordnas i tid med föreslagna skyddsåtgärder. Artskyddssamrådet kommer att omfatta planerade åtgärder för ledning LL1 och L15.

Koncessionsansökan för LL1 skickades in 24-03-08 och ansökan för L15 2024-05-23 till Energimarknadsinspektionen. Innan beslut kan fattas av Energimarknadsinspektionen måste beslut om N2000 från Länsstyrelsen ha fattats.

4. Beskrivning av verksamheten

Avsnittet kommer att sammanfatta de åtgärder som planeras inom Natura 2000-området, se figur 1. Utförlig beskrivning och bedömd påverkan görs i kommande MKB.

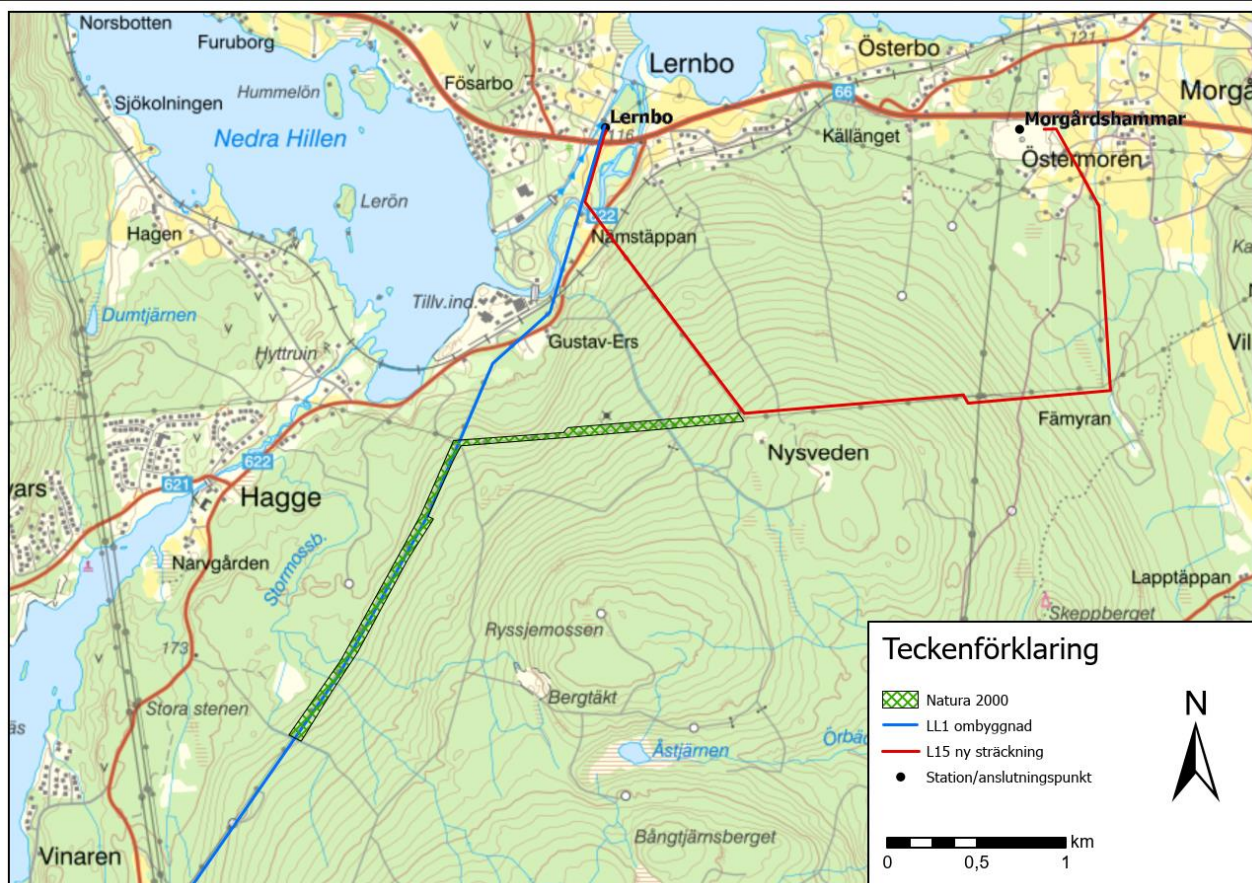
Aktuell ledning LL1, planeras att byggas om med nya stolpar samt spänningshöjas till 130 kV vilket innebär en utökad linarea. Sträckningen planeras förbli oförändrad, 24 km mellan Lernbo och Grängesberg. Ledningen L15 planeras att byggas i ny sträckning mellan fördelningsstation Lernbo och transformatorstation Morgårdshammar.

Den befintliga luftledningen LL1 kommer att tas ur drift och monteras ner. För markarbeten med raseringen är det framförallt upptag av stolpar och grävarbeten i befintlig ledningsgata som är aktuellt. På vissa enskilda platser kan det finnas tydliga motstående och platsspecifika intressen som överväger nyttan med att gräva upp marken kring stolpar och stagförankringar. I dessa fall genomförs de åtgärder som ger minst påverkan på miljön i det aktuella området i samråd med länsstyrelse, kommun och markägare.

Den nya 130 kV ledningen, LL1, planeras att uppföras i befintlig ledningssträcka men med längre spannlängder mellan stolparna. Ledningsgatan kommer att breddas på stora delar av sträckan med upp till 10 meter. Det innebär en ledningsgata om totalt ca 55 meter där ledningen planeras parallellt med befintlig 145 kV ledning. Stolparna som uppförs för den nya ledningen utgörs av portalstolpar i trä liknande dom som är befintliga. Resning av träportalstolpar sker med hjälp av entreprenadmaskiner. De så kallade jordstolparna, inklusive eventuella stag, grävs ned ca 2 m i marken medan så kallade bergstolpar förankras i berget. I blöta marker eller i sank- och myrmarker, som i första hand kommer att undvikas, kan eventuellt annan förankringsmetod bli aktuell. De schaktmassor som grävs upp används som återfyllnad runt stolparna. När stolpresningen är klar monteras återstående ledningsutrustning. Tillfälliga skador som kan uppkomma under anläggningsarbetet återställs till så ursprungligt skick som möjligt av entreprenören. I driftsfasen omfattas ledningsgatan av underhållsröjning vilken genomförs med 6-7 års intervall. Röjning av skogsgatan sker normalt motormanuellt.

L15 planeras att förändras i sin sträckning där den befintliga ledningen raseras och en ny ledning byggs i ny ledningssträcka. Ledningen byggs i befintlig ledningsgata där nuvarande ledning rivs. L15 planeras att främst uppföras i portalstolpar av trä där den tangerar Natura 2000-området Uppförandet av stolpar är liknande som för LL1, beskrivet ovan.

LL1 berör på en sträcka Natura 2000 habitat (Hagge) på fastigheten Hagge 7:6. Natura 2000-området utgörs av den befintliga kraftledningsgatan och är länets främsta lokal för vädndätfjäril. Fjärilen är beroende av den befintliga kraftledningsgatan och fjärilens värdväxt, ängsvädd som återfinns där. Målet med Natura 2000-området är att låta fjärilen vara kvar i området och inte minska i antal eller utbredning. LL1 berör Natura 2000-området i ca 2 km i sydlig riktning. L15 tangerar den östra delen av Natura 2000-området.

Figur 1, Översiktskarta över Natura 2000 området Hagge 7:6 och ledningarna LL1 som går genom Natura 2000-området och L15 som tangerar Natura 2000-områdets östra del.

5. Miljökonsekvenser

Här sammanfattas de miljökonsekvenser som identifierats och föreslagna skyddsåtgärder. Utförlig beskrivning och bedömd påverkan görs i tillhörande MKB.

Utpekade värden för Hagge

Natura 2000-området (Hagge) utgörs av befintlig ledningsgata som har avgränsats för att skydda arten väddnätfjäril. Området utgör en av Dalarnas läns främsta lokaler för väddnätfjärilen. Natura 2000-områdets främsta syfte är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus och bevara förekomsten av väddnätfjäril. Syftet ska uppnås genom att kraftledningsgatan kontinuerligt röjs. Inför ansökan om koncession och tillstånd för åtgärder inom Natura 2000 har en naturvärdesinventering med fördjupad artinventering avseende dagfjärilar genomförts. I samband med detta har förekomst av ängsvädd och larvspinn inventerats för att utgöra underlag för det fortsatta arbetet och skyddsåtgärder.

Väddnätfjäril (*Euphydryas aurinia*)

Väddnätfjäril är en medelstor dagfjäril med gulvit, orange och mörkbrun teckning på vingarnas översida. Vingarnas teckning varierar mycket på individnivå.

Väddnätfjärilen är knuten till en specifik värdväxt; ängsvädd. Ängsvädd (*Succisa pratensis*) förekommer i hävdade gräsmarker med frisk till fuktig hydrologi, både på kalkrik och sur mark. Ängsvädden gynnas av körskador och andra ingrepp som ofta sker i kraftledningsgator, vilket gör växten vanlig på platser i kraftledningsgator med gynnsam hydrologi.

Väddnätfjärilen är lokaltrogen och besöker företrädesvis samma plats för att lägga sina ägg. Fjärilen har en sparsam spridningspotential, där spridningen är avhängig av ett obrutet nätverk av glesa brynmiljöer, betade ängsmarker eller liknande. Spridningspotentialen uppgår till mellan 1 km och 2 km vid gynnsamma förhållanden. Igenväxning och förändrad hydrologi har lett till att artens i dag sprider sig dåligt, vilket gör den sårbar gentemot extrema klimathändelser.

I Bergslagens skogstrakter förekommer ängsvädd och väddnätfjäril till stor del i röjda kraftledningsgator. Åtgärdsprogram har tagits fram för att gynna arten, exempelvis genom kontinuerlig röjning av patrullstigar och insådd av ängsvädd. Minskning av artens habitat genom förändrat bruk av jordbruks- och skogsmark har lett till att artens populationsstorlek har minskat under senare år. På grund av denna minskning har arten blivit rödlistad som sårbar (VU). Arten är fridlyst enligt 6 § artskyddsförordningen, vilket innebär att man inte får skada individer eller ägg av arten (SLU, Artportalen, 2024). Artens känslighet bedöms vara måttlig-stor, eftersom arten är beroende av mycket specifika, sammanhängande biotoper.

Påverkan

Den ombyggda ledningens negativa påverkan utgörs främst av arbete under raseringen samt under byggnationen. Eventuella förändringar i markens fuktighetsförhållanden på grund av anläggning av skogsbilväg eller skyddsdikning kan förstöra möjligheten till reproduktion på en lokal.

Störning av ängsväddens växtplatser inom kraftledningsgatan genom hydrologisk påverkan eller körskador skulle innebära negativ påverkan på livsmiljökvantiteterna. Detta skulle leda till att bevarandestatus lokalt inte längre skulle vara gynnsam, utan otillräcklig. För att förebygga detta ska skyddsåtgärder utföras som förhindrar att känsliga områden skadas.

Den positiva påverkan på den nya ledningen utgörs av att ledningsgatan fortsatt röjs via underhållsröjning samt att ledningsgatan breddas. På längre sikt kan därmed fjärilens bestånd utökas och mer utrymme finns för arten att expandera.

Skadebegränsanden åtgärder

Körskador kan utgöra ett stort hot, där tunga maskiner både riskerar att köra sönder värdväxterna under de perioderna då de används av arten, och förändra hydrologin i känsliga områden. För att minimera negativ påverkan från körskador ska inga tunga fordon köras i de områden inom befintlig ledningsgata som är av frisk-fuktig karaktär.

Körning av fordon ska också undvikas i de områden som har en stor koncentration av kända fynd av vädndämfjäril och ängsvädd. För att försäkra att dessa områden inte skadas ska signalkäppar placeras runt dem. Detta ska utföras av sakkunnig biolog.

Stolpplacering ska, i den mån det är tekniskt möjligt, placeras på platser där dessa inte kommer att väsentligt förändra hydrologin i närområdet. Avståndet mellan stolparna kommer, jämfört med dagsläget, att öka, där färre stolpar kommer att behövas i Natura 2000-området, samt i området söder om Natura 2000-området där förekomsten av vädndämfjäril och ängsvädd registrerats i inventering. Hänsyn kommer i största möjliga mån att ta hänsyn till områden med förekomst av värdväxter och konstaterat larvspinn.

Röjning av sly och bortforsling av sly är en mycket viktig skyddsåtgärd. Sly ska i den nya kraftledningsgatan röjas i samma takt som sker i dagsläget. Inom 2000-området ska sly ska samlas ihop till högar, eller forslas bort, det får ej ligga utspritt över kraftledningsgatan. Högarna får inte placeras på örtrik mark/gräsmark. Ris kan med fördel dras ihop och lämnas på ris- eller buskvegetation.

Inför arbetet kommer biolog märka ut känsliga biotoper och förekomster av värdväxter och spinn ute i fält för att undvika körskador och samtliga skyddsåtgärder arbetas in i en så kallad miljöåtgärdsplan.

Slutsatser

Den nya planerade ledningen utgör en viktig del av Sökandens förstärkning av ledningsnätet för att höja kapaciteten och stärka leveranssäkerheten. Med ovan nämnda skyddsåtgärder bedöms ledningsbyggnaden på sikt utgöra en positiv påverkan på Vädndämfjärilens bevarandestatus i och med att ledningsgatan breddas samt att den fortsatt kommer att röjas enligt tidigare röjningsintervall vilket kommer ge Vädndämfjärilen möjlighet att expandera på sikt.

Innehåll i MKB

- Sammanfattning
- Lokalisering och rådande miljöförhållanden
- Utformning och omfattning
- Alternativa lösningar
 - Nollalternativ
 - Beskrivning av eventuella andra anläggningsmetoder
- Utpökade värden i bevarandeplanen
 - Väddnåtfjäril Beskrivning, förekomst, ekologi, förutsättningar, hot
- Miljöeffekter
 - Konsekvenser på Natura 2000-området
 - Väddnåtfjärilen och dess biotoper
 - Bevarandestatus
 - Kumulativa effekter
- Skyddsåtgärder
- Referenser

Referenser

Bedömning av naturvärden. LL1 Lernbo-Hällsjö-Grängesberg, Rapport Thomas Birkö, Sweco Sverige AB

Naturvårdsverket, 2024. Digitalt underlagsmaterial, Geodatakatalogen. <https://extgeodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/#> (Hämtad juni 2024)

6. Bilagor

Bilaga 1 Översiktskarta

Bilaga 2 Principskiss utformning kraftledningsgata

Bilaga 3 Naturvärdesinventering (Lämnas ut vid förfrågan)

Together with our clients and the collective knowledge of our 22,000 architects, engineers and other specialists, we co-create solutions that address urbanisation, capture the power of digitalisation, and make our societies more sustainable.

Sweco – Transforming society together